

मन्वान्तरम् । पृथ्वै वै पयसो मरुतो जाताः इति च हि ब्राह्मणम् । अभिव्यवः अभितो द्योतमानाः त्रिसप्तासः त्रिविधाः सप्तसङ्ख्या येषां ते त्रिसप्तासः, सप्तगणा वै मरुत इति ब्राह्मणान्मानात्, मरुद्गणाः सप्तसङ्ख्याकाः, तत्र धूनिश्च ध्वान्तश्चेत्यारण्यकोऽनुवाकोक्तो गणो मध्यमः । तस्मात् पूर्ववर्त्तिनः ईदृङ् चेत्यादिनोक्तास्त्रयो गणाः, ऋतश्च सत्यश्चेत्यादिनोक्ता उत्तरभाविनस्त्रयो गणाः, तत्रैकस्मिन् गणत्रयेऽपि सप्तसङ्ख्याका विद्यन्ते । तस्मात्ते त्रिसप्तासः इत्युच्यन्ते । स्वादुना हविषा सम्यङ्भोदन्त इति स्वादुः सम्मुदः । अत्र मरुत इति सम्बन्ध्यं पदं द्विराम्नातम्, तच्च वाक्यद्वये योजनीयम् । हे मरुतः शत्रून् प्रणीथ, हे मरुतो युष्मान् रोहितो ष्टुणोदिति योजना ॥

अथ सप्तमीमाह । “रोहितो द्यावापृथिवी जजान । तस्मिंस्तनुं परमेष्ठी ततान । तस्मिञ्छिश्रिये अज एकपात् । अदृङ् हृद् द्यावापृथिवी बलेन” इति । योऽयं रोहितोऽश्वरूपः प्रजापतिः स एव पुरा द्यावापृथिव्यावुत्पादितवान् । तस्मिन् रोहितेऽश्वे परमेष्ठी प्रजापतिस्तनुमश्वमेधतन्तुपरम्परां ततान विस्तारितवान् । एक एव पद्यते गच्छतीत्येकपात् । तथा च मन्वान्तरम्, सूर्य एकाकी चरतीति । स च मनुष्यवत् सृष्टिमध्ये पुनः पुनर्जन्मरहितत्वादजः । तादृशः सूर्योऽपि तस्मिन् रोहितेऽश्वे शिश्रिये आश्रितवान् । रोहिताश्वस्य प्रजापतिद्वारा जगत्सृष्टिकर्त्तृकत्वात् सूर्यस्य तदाश्रितत्वं युक्तम् । स च रोहितः स्वकीयेन बलेन द्यावापृथिव्यावदृङ् हृत् दृढीचकार ॥